

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Габрово продължава да нараства и през 2016 г. изпреварва средния ръст за страната - 11 152 лв. в областта (при 13 206 лв. за страната). Ръст се наблюдава и при заплатите и доходите в областта като за трета поредна година през 2017 г. доходите в областта са по-високи от средните и все повече се отдалечават от тези в страната, достигайки 6 937 годишно на лице от домакинството при 5 586 лв. за страната. Бързото увеличаване на заплатите и доходите води до намаление на бедността в областта. През 2017 г. делът на населението, живеещо с материални лишения в област Габрово е 16% (при 30% в страната), а този на населението, живеещо под националната линия на бедност – 15% (при 23% в страната).

След втора година на спад икономическата активност в област Габрово за първи път от поне 10 години изостава, макар и с малко, от средната за страната – 70,8% при 71,3% в страната през 2017 година. Този спад е съпроводен едновременно от лек спад на заетостта, която въпреки това остава над средната за страната, както и нов спад на безработица, която пък традиционно е под средната за страната. Сравнително благоприятната картина за пазара на труда в областта е подкрепена от относително добрата образователна структура на работната сила. Висшистите са 26,5% (при 27,8% в страната), а тези с основно и по-ниско образование – 11,2% (при 17,2% в страната). Типично за индустриалния профил на областта е сравнително високият дял на населението със средно образование (включително професионално) – 62% (при 55% в страната).

Същевременно демографската криза в областта се отразява и на пазара на труда. През 2017 г. Габрово отново е сред областите с най-нисък коефициент на демографско заместване като съотношение на населението на възраст 15-19 г. към това на възраст 60-64 г. – 49,6%. Това означава, че на всеки 100 души, които следващите няколко години ще излязат от пазара на труда, отговарят 50 души, които ще се включат на него. За страната този коефициент е 64,2%.

Чуждестранните преки инвестиции в областта продължават да нарастват и през 2016 г. достигат 2 674 евро на човек (при 3 310 евро на човек в страната). Усвоените европейски средства също нарастват и спрямо населението остават вторите най-високи в страната (след тези в столицата). Към 30 юни 2018 г. стойността на изпратените суми на бенефициенти по оперативните програми в област Габрово за 2 713 лв. на човек (при 1 543 лв. на човек в страната). В рамките на областта най-много средства отново са изплатени в община Габрово (3 673 лв. на човек).

Гъстотата на пътната мрежа в областта остава значително по-висока от средната за страната, но по-ниският дял на автомагистралите и първокласните пътища резултира в по-ниско качество на пътната настилка. Достъпът и използването на интернет в област Габрово се повишава ти през 2017 г. и двата показателя вече изпреварват средните за страната нива.

Усредненият размер на местните данъци и такси в общините в област Габрово е значително по-нисък от средните ставки в страната. Размерът и на шестте разглеждани местни ставки (върху имотите, превозните средства, търговията, битовите отпадъци, прехвърлянето на собственост и таксиметровият превоз) е по-нисък в област Габрово, отколкото усреднените стойности в страната.

И през 2018 г. Габрово е областта с най-висока прозрачност на органите на местното самоуправление с постигнати 79,2% (при 65,2% в страната). В рамките на областта най-висока оценка получава община Габрово (85,0%). Покритието на кадастъра в областта също се увеличава значително през 2017 г. – от 21,3% до 55,9% (при 36,6% в страната). Причината в включването на значителна част от териториите на общините Севлиево и Трябва в кадастралната карта на страната.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

Габрово е сред областите с най-влошена демографска картина. Коефициентът на възрастова зависимост като отношение на населението на 65 и повече години към това на 0-14 г. се повишава бързо и през 2017 г. достига 246,5% при 147,5% в страната. Причина за това е както изключително ниската раждаемост, така и изселването от областта. През 2017 г. Габрово за първи път от поне 15 г. е областта с най-неблагоприятен коефициент на естествен прираст (изпреварвайки област Видин), който достига -14,4‰ (при -6,5‰ в страната). Коефициентът на механичен прираст в областта пък остава на нивото си от предходната година със стойност от -4,4‰.

Габрово остава и сред областите с най-висока степен на урбанизация. През 2017 г. градското население е 82% при 73% в страната.

Област Габрово традиционно се представя сравнително добре в областта на образованието. През 2017 г. нетният коефициент на записване на населението в V-VIII клас в областта се повишава значително и достига 92% при 88% за страната. Това е съпроводено от значителни намаления на второгодниците и отпадналите от основното и средното образование като и двата показателя са чувствително по-благоприятни от средните нива за страната. Резултатите на матурите по български език и литература в областта са сходни със средните нива за страната. Относителният брой на студентите в областта намалява в унисон с тенденциите в страната, но продължава да е значително по-висок от средния.

Делът на здравноосигуреното население в област Габрово е остава по-висок от средния и през 2017 г. – 95% при 88% в страната. Относителният брой на лекарите в областта (както на общопрактикуващите, така и на специалистите) е съизмерим със средните стойности в страната. Относителният брой на леглата в местните болници също е сходен със средния за страната, което обяснява и съизмеримия относителен брой на преминалите за лечение болни и през 2017 година.

Въпреки че натовареността на съдиите в окръжния съд в област Габрово е сравнително ниска, правораздаването в областта е по-бавно, макар и с малко, от средното за страната. През 2017 г. един наказателен съдия в областта разглежда средно по 6,8 дела на месец при 9,6 дела месечно на съдия средно за страната. Делата, приключили в 3-месечен срок обаче са 89,6% (при 90,6% в страната), а делът на висящите наказателни дела – 8,9% (при 8,7% в страната).

Относителният брой на регистрираните престъпления в област Габрово е съизмерим със средния за страната, но разкриваемостта в областта е значително по-висока – 62% от регистрираните престъпления при 45% в страната.

Високата степен на урбанизация на областта обяснява и големия дял на населението в селища с обществена канализация (85% при 76% в страната) и такава, свързана с пречиствателни станции за отпадъчни води (74% при 63% в страната) и през 2016 година. Замърсяването на атмосферния въздух в област Габрово с въглероден диоксид остава в пъти по-ниско от относителното му страната.

Културният живот в областта е сравнително интензивен. Въпреки че относителният брой на посещенията в местните кина остава двойно по-нисък от средните нива в страната и през 2017 г., посещенията в театрите, музеите и библиотеките са значително повече. С най-голяма разлика остава интересът към музеите. Относителният брой на посещенията в музеите в областта е пет пъти по-висок от средния в страната, с което областта заема челното място в страната. През 2017 г. броят им достига 3 405 посещения на хиляда души при 722 на хиляда души в страната.

Ключови показатели за област Габрово

Индикатори на икономическото развитие	2013	2014	2015	2016	2017
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	9 037	9 833	10 358	11 152	n.a.
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	4 858	4 787	5 102	5 728	6 937
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	7 912	8 283	8 826	9 498	n.a.
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната, %	12,8	13,0	14,9	15	n.a.
Коефициент на икономическа активност на населението на 15-64 години (%)	72,2	72,1	73,0	72,2	70,8
Коефициент на заетост на населението на 15-64 години (%)	65,8	66,1	67,4	67,6	67,1
Коефициент на безработица на населението на 15-64 години (%)	8,8	8,1	7,5	6,3	5,1
Дял на населението с висше образование, 25-64 г. (%)	24,9	26,3	26,8	25,9	26,5
Брой на нефинансови предприятия на 1000 души от населението	48	48	51	52	n.a.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	1 534	2 598	2 648	2 047	n.a.
Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	2 139	2 261	2 510	2 694	n.a.
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	48,2	64,4	49,4	54,3	66,9
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	36,4	41,5	42,2	34,1	34,4
Покритие на кадастъра (%)	21,2	21,3	21,3	21,3	55,9

Индикатори на социалното развитие	2013	2014	2015	2016	2017
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-10,7	-11,6	-12,5	-12,7	-14,4
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	-3,6	-4,8	-5,5	-4,4	-4,4
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,27	4,37	4,23	4,12	4,17
Процент оценки на матурите по БЕЛ под среден 3,00	3,7	4,3	6,6	7,1	6,8
Нетен коефициент на записване на населението в V-VIII клас, %	78,3	77,6	78,7	77,5	91,9
Дял на здравноосигурените лица (%)	92,7	94,0	95,5	96,1	95,4
Постъпили болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	261,5	246,2	258,4	256,1	244,1
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	14,1	12,7	13,5	13,8	12,6
Разкрити престъпления срещу личността и собствеността от регистрираните през годината (%)	56,7	52,2	51,2	61,7	62,0
Дял на висящите наказателни дела (%)	7,6	12,1	6,2	8,2	8,9
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадни води (%)	66,8	66,8	74,4	74,3	n.a.
Емисии на въглероден диоксид в атмосферата, тонове вредни емисии/кв. км	30,7	31,0	25,7	18,0	n.a.
Посещения в кината на 1000 души от населението	154	145	379	391	351
Посещения в театрите на 1000 души от населението	322	399	370	405	442